

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

СОЦІОЛОГІЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ

спеціальність	054 Соціологія	обов'язковість дисципліни	вибіркова
освітня програма	Соціологія	факультет	Факультет менеджменту, адміністрування та права
освітній рівень	перший (бакалаврський)	кафедра	ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін

ВИКЛАДАЧ

Борюшкіна Оксана Володимирівна

Вища освіта – спеціальність соціологія/соціальне управління

Науковий ступень – кандидат соціологічних наук - 22.00.04 - Спеціальні та галузеві соціології

Досвід роботи – більше 18 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- Авторка навчально-методичних вказівок для семінарських робіт, самостійної роботи та контролю знань здобувачів вищої освіти з курсу «Соціологія конфлікту»;
- Міжнародний сертифікат науково-педагогічного стажування в Katowice School of Technology (Республіка Польща) у період з 21 грудня 2020 по 12 квітня 2021 року на тему «Інновації в освіті. Інноваційні технології викладання фахових дисциплін» за фахом «Соціальні науки» в обсязі 6 кредитів (180 годин) на тему «» в, Poland з 21.12.2020 - 12.04.2021.
- Учасниця наукових і методичних конференцій.

телефон

0677753935

електронна пошта

psuh@ukr.net

дистанційна підтримка

**Moodle
ZOOM**

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	формування компетентностей для професійної діяльності за всіма спеціальностями
Формат	лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, тестовий контроль, командна робота
Обсяг і форми контролю	3 кредитів ECTS (90 годин): 12 годин лекції, 18 годин семінарських; підсумковий контроль – диференційований залік.
Вимоги викладача	Вчасна підготовка до семінарських занять, виконання практичних завдань, активність, командна робота
Умови зарахування	згідно з навчальним планом

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетенції	<p>ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 9. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.</p> <p>ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>	Програмні результати навчання	<p>ПРН13. Вміти використовувати соціологічні знання, навички проведення соціологічного дослідження тощо для здійснення супроводу управління соціально-економічними процесами, в тому числі у сфері соціального захисту.</p> <p>ПРН14. Вміти використовувати соціологічні знання, навички проведення соціологічного дослідження тощо для забезпечення управлінських рішень в організаціях, в тому числі в тому числі урядових, інституційних та інших установах, які займаються питаннями соціальної політики.</p>
--------------------	--	--------------------------------------	---

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Лекція 1.	Особистість і девіантна поведінка: вступ до проблеми.	Семінарське заняття 1 (С3)	Особистість і девіантна поведінка: вступ до проблеми.	Самостійна робота	<p>Норма і відхилення в поведінці людини. Девіантна поведінка і соціальна норма. Типологічна схема соціальних відхилень: основні типологічні критерії і групи девіантів.</p> <p>Небезпечні види девіантної поведінки: соціальні наслідки і острах девіантів у суспільстві.</p> <p>Вікова і гендерна специфіка девіантної поведінки.</p> <p>Релігійні і політичні дисиденти як позитивні девіанти.</p> <p>Теорія природженого злочинця Ч.Ломброзо і її критика.</p> <p>Конституціональна теорія Шелдона: чи можна за статуєю людини розглядати</p>
Лекція 2	Основні поняття девіантології та базові методологічні ідеї.	С3 2	Основні поняття девіантології та базові методологічні ідеї.		
Лекція 3.	Типи й види	С3 3	Типи й види		

	девіантної поведінки та девіантів.		девіантної поведінки та девіантів.		небезпечного девіанта? Біологічні концепції ХХ ст., що пояснюють надмірну агресивність людини. Теорії агресивної поведінки, що спираються на вчення З.Фрейда. Функціональне пояснення девіантної поведінки. Теорія диференційної асоціації Е.Сазерленда як пояснення поширення небезпечних форм девіантності. Теорія ярликів і перегляд ставлення до дитячої девіантності. Деформація мотиваційного комплексу у девіантів різного профілю. Особистість девіанта як збій у процесі соціалізації людини. Роль сім'ї та первинних груп у формуванні особистості девіанта. Застосування різних дослідницьких стратегій при вивченні девіантої поведінки. Теорія сигма-подібної кривої як пояснення динаміки соціальних епідемій. Харківський досвід вивчення розповсюдження нелегальних наркотиків в молодіжному середовищі. Соціальна безпека адиктивної поведінки. Алкогольна залежність: медичні і соціальні аспекти. Історія і уроки «сухого закону» в США. Дискусія довкола вживання так званих «легких» наркотиків. Соціальна безпека наркоманії. Наркобізнес як небезпечна міжнародна злочинність. Праця Е.Дюркгайма «Самогубство» та її методологічне значення. Статистика суїциду в різних країнах світу й соціологічне пояснення її рівнів. Релятивізм сексуальної норми: історія сексуальності. Християнська мораль і сексуальність. Сексуальна революція і соціальні зміни у другій половині ХХ ст. Історія проституції як соціального явища. Секс-бізнес і його кримінальна складова. Злочинність як соціальне явище. Основні різновиди злочинних посягань. Геноцид як найбільш тяжкий злочин: історичні прецеденти. Нюрнберзький процес і введення понять злочин проти миру і злочин проти людяності. Соціальне підґрунтя сучасного тероризму. Інститути офіційного контролю. Неформальний контроль в трудових колективах. Соціологічні теорії соціального контролю. Охота на відьом і репресії стосовно релігійних дисидентів у Середні вікі. Еволюція ставлення суспільства до сексуальних меншин. Еволюція ставлення до суїцидентів. Кримінальне правосуддя і його функції. Еволюція смертної кари.
Лекція 4	Біологічні, психологічні та соціологічні пояснення девіантної поведінки.	СЗ 4	Біологічні, психологічні та соціологічні пояснення девіантної поведінки.		
Лекція 5	Суїцид як форма девіантної поведінки.	СЗ 5	Суїцид як форма девіантної поведінки.		
Лекція 6	Хімічний та нехімічний типи залежності.	СЗ 6	Хімічний та нехімічний типи залежності.		
Лекція 7	Сексуальні відхилення та проституція, як форми девіантної поведінки	СЗ 7	Сексуальні відхилення та проституція, як форми девіантної поведінки		
Лекція 8	Злочинність і її різновиди.	СЗ 8	Злочинність і її різновиди.		
Лекція 9	Соціальний контроль і його форми.	СЗ 9	Соціальний контроль і його форми.		
Лекція 10	Соціальна і психологічна робота з девіантами.	СЗ 10	Соціальна і психологічна робота з девіантами.		

				<p>Історія тюремного ув'язнення. Відновлювальне правосуддя – новий етап розвитку кримінальної юстиції. Технологія примирення сторін і здійснення процедури медіації. Організація наркологічної служби в Україні. Медична допомога особам, що страждають на залежність різної етіології. Соціальна робота з адиктами. Психологічна допомога девіантам. Соціальна робота з особами, які звільнилися з місць позбавлення волі. Найбільш відомі в світі програми реабілітації залежних осіб. Проблема ресоціалізації і її практичне вирішення в біографії девіантів. Профілактичні програми стосовно попередження наркозалежності. Організація і цілі телефона довіри. Розповсюдження ідей здорового способу життя як профілактика девіантної поведінки з елементами аутоагресії.</p>
--	--	--	--	---

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

Девіантологічні читання в Харківському національному університеті внутрішніх справ (2008-2012 рр.): 100 кращих тез і доповідей / За заг. ред. І.П. Руценка. Х.: ХНУВС, 2013.

Балакірева О.М. Соціологічний дискурс дослідження соціальних епідемій // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Зб. наук. пр. Вип.16. Харків: Видавничий центр Харківського держуніверситету ім. В.Н. Каразіна, 2010. С. 587–593

Лукашевич М. П., Туленков М. В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. К., 1999.

Руценко І.П. Загальна соціологія: Підручник. Харків: НУВС, 2004. 524 с

Капська А.Й. Соціальна робота: Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2005.

Методичне забезпечення

Пилягіна Г. Я., Винник М. І. Проблема саморуйнуючої поведінки серед населення України // Новини медицини і фармації. 2007. № 215.

Руценко І.П. «Конформістські» моделі поведінки в структурі профілактики девіантності // Соціологія та суспільстві: взаємодія в умовах кризи. II Конгрес САУ: тези доповідей, (Харків, 17-19 жовтня 2013 р.) Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. С.239-240..

Руценко І.П., Сердюк О.О. Моніторинг адиктивної поведінки харківської молоді: концептуалізація даних емпіричних спостережень // Український соціум. 2016. № 4(59). С. 42-56..

Руценко І.П. Методологічні і методичні питання виміру рівнів девіації в зоні бойових дій // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка / Соціологічні науки. 2016. №5 (302). С. 71-91.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

	СИСТЕМА	БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумковий контроль	100-бальна, національна ECTS	до 50	50% від підсумкової оцінки за навчальний курс (залік)
Поточний контроль	100-бальна накопичувальна	до 50	якість та активність роботи на лекційному занятті (участь у дискусії тощо)
			якість та активність роботи на практичному або семінарському занятті (виконання завдань, участь у дискусії)
			якість виконання завдань у межах самостійної роботи
			якість виконання індивідуального завдання

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.